

TORNION VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTAVUOSISUUNNITELMA 2020-2021

SISÄLLYS

1 Varhaiskasvatuksen toiminta-ajat	3
2 Varhaiskasvatuksen toiminta-ajatus	4
3 Tornion painopistealueet 2020-2021	6
4 Lasten osallisuus	6
5 Leikkipedagogiikka.....	7
6 Oppimisympäristöt	8
7 Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen	10
Oppimisen alueet:.....	10
Kielen rikas maailma	10
Ilmaisun monet muodot	12
Minä ja meidän yhteisömme.....	15
Tutkin ja toimin ympäristössäni	17
Kasvan, liikun ja kehityn	19
8 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet	21
9 Pedagogisen toiminnan arviointi ja kehittäminen	23

LIITTEET

1. Kasvunkansio
2. Pedagoginen dokumentointi
3. Varhaiskasvatuksen pedagoginen vuosikello
4. Varhaiskasvatuksen liikunnan vuosikello
5. Tuen polku varhaiskasvatuksessa
6. Arvioinnin vuosikello
7. Prosessikuvaus neuvolan kanssa yhteistyössä tehtävistä 2- ja 4- vuotiaan neuvola/vasukeskustelusta
8. Varhaiskasvatuksen aloitus
9. Tiimipalaverikello
10. Kun huoli herää

1 VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTA-AJAT

SYYSLUKUKAUSI 3.8. - 23.12.2020, toimitaan supistetusti päivystysaikana:

syyslomalla 12.-18.10.2020

joululomalla 24.12.2020 - 6.1.2021

KEVÄTLUKUKAUSI 7.1. - 27.6.2021, toimitaan supistetusti päivystysaikana:

talvilomalla 8.-14.3.2021

Heinäkuussa toimitaan supistetusti, päivystys Putaan vuoropäiväkoti ajalla 28.6.-1.8.2021 , tarvittaessa toinen yksikkö.

Päiväkotien aukioloajat: klo 6.30 - 17.00, Putaan vuoropäiväkoti avoinna klo 5.00 - 23.00

Toimintamuotoina:

Päiväkoti

- kunnalliset päiväkodit
- yksityiset päiväkodit kunnan alueella

Vuoropäiväkoti

- Vuorohoitoa järjestetään perheille, joissa molemmat vanhemmat tekevät epäsäännöllistä työaika
- Tarvittaessa myös yöhoito

Perhepäivähoito

- Hoitajan omassa kodissa tapahtuva päivähoito

Avoin varhaiskasvatus

- Järjestetään Perheiden talolla
- Avoimia perhekerhoja
- Lasten kerhoja 3-5- vuotiaille lapsille

2 VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTA-AJATUS

Tornion kaupunki elää ajassa sekä uudistaa palvelujaan ja palveluprosessejaan erilaisiin toimintaympäristön haasteisiin vastaten. Asiakaslähtöisyys tarkoittaa, että toiminnan keskiössä on tyytyväinen torniolainen. Tämä edellyttää kaupungin organisaation asiakaspalvelukulttuurin kehittämistä ja asiakkaan aktiivisuuden vahvistamista.

Avoim ja läpinäkyvä hallinto sekä päätöksenteko ovat Tornion kaupungin toiminnan lähtökoh-
tia ja eettinen perusta. Avoimuus tarkoittaa meillä myös osallisuuden vahvistamista. Tornion kaupunki luo myös puitteet kaupunkilaisten turvalliselle arjelle.

Samat arvot määrittävät myös Tornion varhaiskasvatusta.

Jatkuva uudistuminen:

- Henkilökuntaa koulutetaan säännöllisesti
- Toimintaympäristöjä ja - kulttuuria muokataan, arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti

Asiakaslähtöisyys:

- Toiminnan keskiössä tyytyväiset lapset ja perheet
- Lasten osallisuutta vahvistetaan
- Mahdollistetaan huoltajien osallistuminen toiminnan suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen

Avoimuus:-

- Avoin keskusteluyhteys huoltajien kanssa

Turvallisuus:

- Turvalliset ja pysyvät kasvattajat
- Ympäristön esteettömyys toimivuus ja turvallisuus
- Säännöllinen päivärytmi

Varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelu pohjautuu valtakunnallisiin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin vuodelta 2018.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa ja sen toteuttamista kuvaa kokonaisvaltaisuus. Tavoitteena on edistää lasten oppimista ja hyvinvointia sekä laaja-alaista osaamista (kuvio 1). Pedagoginen toiminta toteutuu lasten ja henkilöstön välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteisessä toiminnassa. Lasten omaehtoinen, henkilöstön ja lasten yhdessä ideoima sekä henkilöstön johdolla suunniteltu toiminta täydentävät toisiaan.

Jokaiselle lapselle laaditaan yhteistyössä vanhempien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (vasu). Vasuun kirjataan lapsen oppimisen, kasvun ja kehityksen etenemistä yhdessä lapsen, huoltajien ja opettajan kanssa. Lapsi voi olla mukana vasukeskustelussa. Päävastuu lapsen vasusta on ryhmän opettajalla ja perhepäivähoidossa vastaavalla aluejohtajalla. Lapsen vasun tekemiseen osallistuu tarvittaessa myös muita yhteistyötahoja. Ryhmän toiminta suunnitellaan lasten vasutavoitteita tukevaksi.

Lapsen vasu on aina salassa pidettävä asiakirja. Se säilytetään ryhmätilassa, lukitussa kaapissa. Lapsen ja hänen perheensä tietoja saa käsitellä vain huoltajan suostumuksella. Myös lapsen tuen ja varhaiskasvatuksen järjestämisen asiat voivat siirtyä huoltajien suostumuksella viranomaisten ja päiväkodin tai perhepäivähoidon välillä. Lapsen alkuperäinen vasu arkistoidaan arkistointisuunnitelman mukaisesti, kun lapsi lopettaa varhaiskasvatuksen. Vanhempien luvalla vasun kopio voidaan siirtää mahdolliseen toiseen varhaiskasvatuspaikkaan tai antaa suoraan vanhemmille. Lapselle kootaan myös kasvunkansiota, jossa dokumentoidaan lapsen kasvua ja kehitystä.

Liite 1 kasvunkansio, liite 2 pedagoginen dokumentointi

Kuvio 1. Laaja-alaisen osaamisen alueet

3 TORNION PAINOPISTEALUEET 2020-2021

Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset – julkaisun mukaisesti arviointiryhmä valitsee vakan laadun prosessitekijöistä ja niitä kuvaavista indikaattoreista Tornion varhaiskasvatuksen painopistealueet toimintavuodelle 2020-2021 elo-syyskuussa 2020.

4 LASTEN OSALLISUUS

Jokaisella lapsella on oikeus olla läsnä, kuulua yhteisöön ja yhteiskuntaan. Yhteisöllisyys voimaannuttaa ja luo turvallisuutta. Huolehditaan, ettei kukaan lapsi jää yksin. Lasten kanssa keskustellaan, heitä kuunnellaan ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa. Nähdään lapsen orastavat taidot ja niitä vahvistetaan. Tuetaan lapsen hyvän itsetunnon kehitystä vahvistamalla jokaisen lapsen omia vahvuuksia. Lasta autetaan ymmärtämään temperamenttieroja, jokainen saa kasvaa itsensä näköiseksi. Lapsella on oikeus osallistua ja tulla kuulluksi itseään koskevissa päätöksissä. Kunnioitetaan lapsen yksilöllistä tapaa toimia, leikkiä ja oppia. Toiminnan suunnittelu, arviointi ja toteutus tapahtuvat yhdessä lasten kanssa. Kunnioitetaan lapsen omia näkemyksiä ja kokemusmaailmaa.

5 LEIKKIPEDAGOGIIKKA

Leikki on keskeinen toimintatapa varhaiskasvatuksessa. Kaikki toiminta on lapselle leikkiä. Leikki on lapsen omaehtoista toimintaa, johon hän luontaisesti suuntautuu. Leikissä on tahdomisen alku. Vain omaehtoinen leikki syntyy lapsen sisäisestä tahdosta. Ihmisen kaikki omaaloitteinen toiminta edellyttää sisäistä tahtoa, muuten olemme passiivisia ulkoapäin ohjattavia toimijoita.

Leikki käynnistyy lapsen tai lasten kehittämästä leikki-ideasta. Kasvattaja luottaa oppimiseen leikissä ja ymmärtää leikin arvon ja merkityksen lapselle. Leikkiessä lapsi tutustuu ympäristöönsä ja oppii uusia asioita sekä rakentaa omaa suhdettaan maailmaan.

Lapsi leikkii sitä, mikä tukee sen hetkistä kiinnostusta ja missä hän voi harjoitella orastavia taitoja. Kasvattajan havainnointi ja leikkivien lasten ohjaaminen vaikuttaa leikin kehittymiseen ja monipuolistumiseen. Havainnoimalla leikkiä kasvattaja saa lapsesta monipuolista tietoa. Kasvattaja ei ohjaa leikkiä, vaan leikkiviä lapsia.

Varhaiskasvattajan tehtävä:

- Havaintojen perusteella leikkiympäristöjä (sisällä ja ulkona) uudistetaan, muokataan ja kehitetään yhdessä lasten kanssa. Sinne tuodaan uusia kiinnostavia esineitä ja materiaaleja.
 - Liittää lasten leikki-ideaan ohjattua toimintaa, kuten lauluja ja tarinoita, retkiä ja muuta sellaista, jotka vievät leikkiprosessia eteenpäin.
 - Mahdollistaa aika ja paikka leikille; leikin jatkuminen ja kesto. Leikin lopetus ei tapahdu kasvattajan yksipuolisella päätöksellä ja lasten leikkiä ei keskeytetä muun toiminnan takia. Ennakoidaan, jotta lapsella on mahdollisuus leikkiä leikki loppuun, tiettyyn vaiheeseen tai se voidaan johdatella uuteen ympäristöön. Mietitään, miten ulkopuoliset asiat (esim. siisti- jät, aikataulut, seinät) vaikuttavat lasten leikkimiseen.
 - Kasvattajan sensitiivisyys ja eri roolit. Osallistutaan leikkiin eri roolien kautta; leikin aloittaja, kanssaleikkijä, leikin kehittäjä riippuen lapsen ikätasosta ja taidoista. Tartutaan kiinni lasten mielenkiinnon kohteista, miten juuri tietyt lapset tarvitsevat kasvattajan osallistumista leikkiin, leikin käyttö esim. siirtymätilanteissa.
-

Varhaiskasvatuksen kehittyvä toimintakulttuuri

Yhteistyö

Oppimisympäristöt

6 OPPIMISYMPÄRISTÖT

Leikki- ja oppimisympäristöt ovat lapsia varten. Ympäristöt rakennetaan vasun oppimisenalueiden ja aktiivisen oppimisen periaatteiden mukaisesti. Oppimisympäristön tulee olla sellainen, että se innostaa lapsia leikkimään. Leikkivälineet ja kalusteet sijoitellaan siten, että ne innostavat lapsien leikkien aloittamista. Ympäristöä arvioidaan säännöllisesti ja niistä pidetään huolta lasten kanssa. Tiloja on hyvä katsoa välillä lapsen tasolta. Onko tila lapsen mielestä houkuttava, innostava, kannustaako tutkimaan, tarjoaako tila tarjoutumia käynnistää leikkiä yhdessä toimiminen. Tarjoumat ovat leikkivälineiden ja tavaroiden sijoittelua siten, että ne ovat näkyvillä ja lasten saatavilla houkuttelevasti ja rikastuttavat lapsen mielikuvitusta. Sama rakentelupalikka voi olla toiselle lapselle kivi, talo tai laiva. Oppimisympäristöihin lisätään logoja, liikennemerkkejä, lukujonoja ja tekstejä, jotka edistävät lasten matemaattista havainnointia ja monilukutaitoa.

Ulkona oppimisympäristöt tulee rakentaa samojen periaatteiden mukaan kuin sisällä. Toiminnassa hyödynnetään myös lähiympäristöä. Esimerkiksi lähimetsät, puistot, kirjasto, museot, lähiliikuntapaikat kuuluvat varhaiskasvatuksen oppimisympäristöön.

Hyvä sosiaalinen ympäristö ohjautuu positiiviseen vuorovaikutukseen ja kasvattajien kiireet-
tömaaän läsnäoloon, jossa lapsen ja kasvattajan välillä vallitsee lämmin ja läheinen vuorovai-
kutuksen. Ympäristö mahdollistaa ja houkuttelee lapsia keskinäiseen vuorovaikutukseen ja sitä
kautta lasten kaverisuhteet vahvistuvat. Ilo, huumori ja positiivinen asenne ovat joka päivä
läsnä. Lapselle puhutaan kannustavasti ja hänen vahvuutensa tuodaan esiin sanoin ja teoin.

- Oppimisympäristöjen suunnitteluun, rakentamiseen, ylläpitoon ja arviointiin sitoutuu koko
tiimi.
- Koko kasvatushenkilökunta havainnoi lasten leikkiä ja sen perusteelle rakennetaan ja
muokataan oppimisympäristöjä jatkuvasti.
- Lapset otetaan mukaan ideoimaan, suunnittelemaan ja rakentamaan oppimisympäristöjä.

7 VARHAISKASVATUKSEN PEDAGOGISEN TOIMINNAN SUUNNITTELU JA TOTEUTTAMINEN

OPPIMISEN ALUEET:

Kielen rikas maailma

Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lasten **kielellisten taitojen** ja **valmiuksien** sekä **kielellisten identiteettien** kehittymistä. Varhaiskasvatuksessa vahvistetaan lasten uteliaisuutta ja kiinnostusta kieliin, teksteihin ja kulttuureihin. Kielen kehityksen tukeminen kytkeytyy lapsen monilukutaidon kehittymiseen. Lisäksi se on yhteydessä muun muassa lasten kulttuuriseen osaamiseen ja vuorovaikutukseen liittyvään laaja-alaiseen osaamiseen. Kehittyvät kielelliset taidot avaavat lapsille uusia vaikuttamisen keinoja, mahdollisuuksia osallisuuteen ja aktiiviseen toimijuuteen.

Karvin tekemä valtakunnallinen varhaiskasvatuksen laadunarviointi 2019 nosti esille yhtenä kehittämiskohteena lapsille lukemisen ja kielellä leikkittelyn. Varhaiskasvatuksen arkeen kuuluvat kielellä loruttelut, riimittelyt, löpöttelyt, sanaväännökset, sormileikit ja runot, joihin kielellinen rytmi on sisäänrakennettu.

Lasten kielen kehityksen keskeiset osa-alueet varhaiskasvatuksessa:

- **Vuorovaikutustaitojen** kehittymisen kannalta lasten kokemukset kuulluksi tulemisesta ja siitä, että heidän aloitteisiinsa vastataan, ovat tärkeitä.
- **Kielen ymmärtämisen taitoja** tuetaan runsaan kielellisen mallintamisen avulla. Johdonmukainen toiminnan sanallistaminen ja keskusteleminen tukevat lasten sanavarannon kehittymistä. Tarvittaessa käytetään kuvia, esineitä ja tukiviittomia.
- **Puheen tuottamisen taitojen** kehittymistä seurataan ja ohjataan. Lapsia rohkaistaan puhumaan eri tilanteissa sekä aikuisten että toisten lasten kanssa.
- **Kielen käyttötaitoja** ohjataan ja kielen käyttöä pohditaan yhdessä lasten kanssa eri tilanteissa. Tavoitteena on tilannetietoisien kielen käytön vahvistuminen.

- Lasten kielellinen ilmaisu monipuolistuu, kun heidän **kielellinen muistinsa** ja **sanavarantonsa** laajenee. Lähiympäristön eri kielten havainnointi tukee lasten **kielitietoisuuden kehittymistä**.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet:

- Leikki rikastuttaa lapsen kieltä. Leikkiessä lapsi ilmaisee luovasti itseään ja hän käyttää kieltä paremmin ja kehittyneemmin kuin arjen normaaleissa tilanteissa.
- Kielitietoisuuden kehittäminen lauluin ja loruin. Eri kielet huomioidaan esimerkiksi ruotsi, englanti ja mahdolliset muut lapsiryhmässä edustettuna olevat kielet.
- Rohkaistaan lasta käyttämään ja vaalimaan Tornionlaakson murretta
- Lasten sanavaraston rikastuttaminen mm. satujen ja keskustelujen kautta. Loruilu-, laulu-, satu- ja porinatuokioita pidetään viikoittain
- Kirjastopalveluja hyödynnetään (kirjasto/ kirjastoauto)
- Lasten ilmaisutaitoja kehitetään ja vahvistetaan esimerkiksi roolileikkien ja draaman avulla.
- Kuuntelutaitojen harjoittelu
- Saduttaminen (satunopat, kuvakerronta)
- Kirjoja luetaan päivittäin.
- Monilukutaitoa herätellään arjessa; kirjaimet, numerot, logot, kuvat
- Tarvittaessa lapselle tehdään S2 -suunnitelma.

Vuorovaikutus- taidot	Kielen ymmärtämisen taidot	Puheen tuottamisen taidot	Kielen käyttötaidot	Kielellinen muisti ja sanavaranto	Kieli- tietoisuus
Kehittyvät kielelliset identiteetit					

Ilmaisun monet muodot

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tavoitteellisesti tukea lasten **musiikillisen, kuvallisen** sekä **sanallisen** ja **kehollisen ilmaisun** kehittymistä sekä tutustuttaa heitä eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön. Lasten ilmaisulle on luonteenomaista kokonaisvaltaisuus ja ilmaisun eri muotojen luova yhdisteleminen. Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen edistävät lasten oppimisedellytyksiä, sosiaalisia taitoja ja myönteistä minäkuvausta sekä valmiuksia ymmärtää ja jäsentää ympäröivää maailmaa. Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät, kun lapset tutkivat, tulkitsevat ja luovat merkityksiä erilaisia ilmaisun taitoja harjoittelemalla. Kyky kuvitella ja luoda mielikuvia on keskeistä myös lapsen eettisen ajattelun kehittymiselle. Kulttuuriperintöön, taiteeseen ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen vahvistaa lasten osaamista myös monilukutaidon sekä osallistumisen ja vaikuttamisen osa-alueilla.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet:

Musiikillinen ilmaisu:

- Kasvattajat ohjaavat viikoittain musiikkikasvatusta, jotka perustuvat itse tuotetulle musiikille ja äänelle, levytä tai tabletilta tulevaa musiikkia voi käyttää tukena
- Tutustutaan erilaisiin soittimiin, mukaan lukien kehonsoittimet. Soittimet ovat lasten saatavilla, aikuisen valvottavissa. Jokaisessa ryhmässä tulee olla perussoittimet; kapulat, rytmimunat, triangeli ja kulkuset. Lisäksi talossa tulisi olla muita soittimia. Soittimia voidaan myös tehdä yhdessä lasten kanssa.
- Tapailaan rytmejä ja leikitään laululeikkejä.
- Osallistutaan musiikkitapahtumiin/ konsertteihin ja hyödynnetään päiväkotivierailuja mahdollisuuksien mukaan.
- Joka päivä lauletaan ja lorutellaan lasten kanssa. Esimerkiksi siirtymätilanteissa ja mahdollisissa odotushetkissä.
- Lasten kanssa kuunnellaan erilaista musiikkia ja opetellaan itse tuottamaan musiikkia.

Kuvallinen ilmaisu:

- Tutustutaan erilaisiin välineisiin, materiaaleihin ja tekniikoihin, oppimisympäristöinä niin sisä- kuin ulkotilat. Käytetään myös luonnonmateriaaleja.
- Annetaan lasten kokea elämyksiä kuvallisen ilmaisun parissa. Taiteellisessa kokemisessa itse tekeminen, sen yllätyksellisyys ja sen tuottama ilo ovat tärkeitä, ei niinkään tuotos.
- Yhteistyötä tehdään Aineen taidemuseon, kansalaisopiston sekä muiden mahdollisten yhteistyötahojen (esim. paikalliset taiteilijat) kanssa.
- Lapselle mahdollistetaan osallistuminen ja oma luova työskentely. Lapsen omaa tuotosta kunnioitetaan.
- Lapsella on päivittäin mahdollisuus valita taidealue, hän saa piirtää, maalata, leikata, liimata ja tehdä käsillään erilaisia töitä.
- Toimintaan otetaan mukaan kolmiulotteinen työskentely. Esim. muovailu erilaisilla massoilla, joka kehittää avaruudellista ajattelua ja luovuutta.

Sanallinen ilmaisu:

- Pidetään lasten kanssa porinatuokioita. Esimerkiksi "aamupiirit", ruokapöytäkeskustelut, pukemistilanteet, WC käynnit erityisesti pienten kanssa.
- Vahvistetaan lasten tunnetaitoja hyödyntämällä valmiita aineistoja. Esimerkiksi Piki ja erilaiset tunnekortit.
- Vuorovaikutustaitoja kehitetään draaman keinoin. Lasta kannustetaan ja rohkaistaan ilmaisemaan itseään arjen tilanteissa. Nukketeatteri, varjoteatteri, pöytäteatteri ja muu esiintyminen kannustavat lasta luovaan toimintaan.
- Päivittäin luetaan kirjoja, katsellaan kuvia niistä ja keskustellaan kirjan tapahtumista. Kirjat ovat esillä, osana oppimisympäristöä.
- Kirjaston kanssa tehtävä yhteistyö

Kehollinen ilmaisu:

- Lapsia ohjataan ja opastetaan suhtautumaan omaan kehoon myönteisesti. Heitä rohkaistaan ilmaisemaan itseään myös kehollaan. Lapsi oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan niin, että ne muodostavat perustan hänen minäkuvalleen.
- vaativaa tanssia ja draamaa on viikoittain.
- Mahdollistetaan luova liikkuminen ja kehollinen ilmaisu eri oppimisympäristöissä; tanssi, draama, satuliikunta, jumppa, kontaktileikit, satuhieronta jne.
- Kohdataan lapsi ja lapsen tarpeet sukupuolisensitiivisesti, sallivasti ja yhdenvertaisuus sekä tasa-arvo huomioiden; pidetään esim. roolivaatteet lasten saatavilla

Kulttuuriperintö:

- Juhlapäiviin kuuluvat kulttuuritapahtumat huomioidaan toiminnassa. Esimerkiksi isänpäivä, itsenäisyyspäivä, joulukuun juhlat, ystävänpäivä, laskiainen, kalevalanpäivä, pääsiäinen, äitienpäivä sekä liputuspäivät.

Minä ja meidän yhteisömme

Lasten elinpiiri laajenee heidän aloittaessaan varhaiskasvatuksen kodin ulkopuolella. Kodin perinteiden, toimintamallien, arvojen ja katsomusten lisäksi lapset kohtaavat toisenlaisia tapoja ajatella ja toimia. Varhaiskasvatuksen tehtävä on kehittää lasten valmiuksia ymmärtää lähiyhteisön monimuotoisuutta ja harjoitella siinä toimimista. Tehtävää lähestytään **eettisen ajattelun, katsomusten, lähiyhteisön menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden sekä median näkökulmista.**

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet:

Eettinen ajattelu, katsomuskasvatus:

- Eettinen kasvatus sisältyy kaikkeen toimintaan. Sen tehtävänä on perusturvallisuuden luominen ja lapsen kasvaminen tasapainoiseksi yksilöksi. Lapsi saa tunteen siitä, että hänen ajatuksensa ovat tärkeitä.
- Tunnekasvatus arjen erilaisissa tilanteissa - tunteiden nimeäminen, tunnistaminen, ilmaiseminen sekä tunteiden ja tekojen erottaminen. Hyödynnetään valmiita, tarjolla olevia tunnetaitoaineistoja. Pohditaan lasten kanssa rakentavia ristiriitojen ratkomistapoja, hyviä tapoja. Erilaisten kokemusten ja pohdintojen avulla lapselle kehittyy kyky ymmärtää hyvän ja pahan, oikean ja väärän ero.
- Varhaiskasvatus on uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitoutumatonta. Toiminnassa otetaan huomioon lapsiryhmän lasten eri kulttuuritaustat ja katsomukset, ohjataan itsen ja toisten kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Jokaisen perheen kulttuuria ja katsomusta kunnioitetaan.
- Lasten kanssa tutustutaan erilaisiin katsomuksiin ja niihin liittyviin perinteisiin. Luontevia tapoja tarkastella katsomuksia on huomioida toimintavuoden aikana suomalaiseen kulttuuriin kuuluvat juhlapyhät.
- Tehdään yhteistyötä huoltajien ja esim. seurakunnan kanssa. Pyydetään huoltajia kertomaan omasta kulttuuristaan, ruokailukulttuuristaan ja juhlapäivistään lapsille.
- Lisätietoja opetushallituksen sivuilta
 - o www.oph.fi ohje varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksen toteuttamisesta ja uskonnollisista tilaisuuksista varhaiskasvatuksessa

Lähiyhteisön menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus:

- Mennyt aika - Kalevalan päivä, perinneleikit, mahdolliset isovanhempien vierailut ja mu-seokäynnit.
- Toimintavuoden aikana tutustutaan Tornion seudun paikallisiin piirteisiin/ tapahtumiin esim. jokimaisemat, Ruotsin rajan läheisyys, lähiympäristöön tutustuminen.
- Suomen historiaan tutustuminen lapsilähtöisesti.
- Tuleva-aika - osallistetaan lapset toiminnan suunnitteluun erilaisin tavoin.
- Maakuntamuseon palvelut

Mediakasvatus:

- Hyödynnetään mediaa dokumentoinnin ja lapsia kiinnostavan tiedon hakemisen välinee-nä.
- Tutkitaan asioita yhdessä lasten kanssa.
- Pyritään ajanmukaistamaan varhaiskasvatuksen välineistöä määrärahojen puitteissa.
- Mediakasvatusmateriaalia löytyy mm.
 - o Mediakasvatusseura ry – Tietoa mediakasvatuksesta ja materiaalia sen toteuttami-seen
 - o Mediataitokoulu – Tietoa, tutkimusta ja tehtäviä mediakasvatuksesta ja median il-miöistä
 - o MLL – Materiaalia varhaiskasvatuksen tueksi
 - o KAVI- kansallinen audiovisuaalinen instituutti – Mediakasvatuksen asiantuntijavi-ranomainen. Edistää mediakasvatuksen yhteiskunnallista asemaa.

- Kielelliset taidot ja valmiudet
- Kielelliset identiteetit

- Musiikillinen
- Kuvallinen
- Sanallinen
- Kehollinen

- Eettinen ajattelu
- Katsomuskasvatus
- Lähiyhteisön menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus
- Mediakasvatus

- Matemaattinen ajattelu
- Ympäristökasvatus
- Teknologiakasvatus

- Liikkuminen
- Ruokakasvatus
- Terveys ja turvallisuus

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Varhaiskasvatuksen tehtävä on antaa lapsille valmiuksia havainnoida, jäsentää ja ymmärtää ympäristöään. Lapsia ohjataan tutkimaan ja toimimaan luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Varhaiskasvatus tukee lasten **matemaattisen ajattelun** kehittymistä sekä vahvistaa myönteistä suhtautumista matematiikkaan. Varhaiskasvatukseen sisältyy myös **ympäristökasvatusta ja teknologiakasvatusta**. Oppimisympäristöihin liittyvät omakohtaiset havainnot, kokemukset ja elämykset auttavat lapsia ymmärtämään syy- ja seuraussuhteita sekä kehittymään ajattelijoina ja oppijoina. Lasten kehittyvä taito nimetä asioita sekä käyttää erilaisia käsitteitä edistää monilukutaitoa.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet:

Matemaattisen ajattelu:

- Arjen tilanteiden ja leikin kautta innostetaan lapsia havainnoimaan ja tutkimaan, toimintaja oppimisympäristön muotoja, kokoja, värejä, numeroita jne (esimerkiksi kauppaleikki ja ruokailutilanteet)

- Avataan matemaattisia käsitteitä -lukumääriä, lukujonoja, enemmän-vähemmän vertailu jne. pelien ja leikkien kautta, kannustimena esim. pelipassi, pelitarrat.

Ympäristökasvatus:

- Tutustutaan lähiympäristöön esim. tehdään tutustumiskäyntejä lähialueiden eläinhoitoloihin.
- Hyödynnetään Metsä-Mörri- aineistoa.
- Tutkitaan luontoa ja luonnon ilmiöitä, kerätään luonnonmateriaaleja, havainnoidaan vuodenaikojen vaihtelu.
- Kannustetaan kestävään kehitykseen esim. kierrätykseen.
- Hyödynnetään Muksubussia

Teknologiakasvatus:

- Tutkitaan, kokeillaan ja rakennetaan yhdessä lapsen kanssa ja kannustetaan heitä luovuuteen ja lapsilähtöiseen suunnitteluun.

Kasvan, liikun ja kehityn

Kasvan, liikun ja kehityn -oppimisen alueeseen sisältyy **liikkumiseen, ruokakasvatukseen, terveyteen ja turvallisuuteen** liittyviä tavoitteita. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on luoda pohja lasten terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle sekä fyysistä aktiivisuutta edistävälle elämäntavalle yhdessä huoltajien kanssa. Tämä oppimisen alue tukee erityisesti itsestä huolehtimiseen ja arjen taitoihin liittyvää laaja-alaista osaamista.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet:

Liikkuminen:

- Tornion varhaiskasvatus on mukana valtakunnallisessa Ilo kasvaa liikkuen -ohjelmassa, jonka tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle liikkumisen ilo sekä riittävä päivittäinen fyysinen aktiivisuus (varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositusten mukaisesti).
- Liikkuminen on suunnitelmallista ja tavoitteellista. Lapsen liikkuminen on sisäänrakennettuna hoitopäivään, osana tavallista arkea.
- Yhteistyö huoltajien kanssa, lasten ja vanhempien osallisuus suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Jokaisessa yksikössä on nimetty liikuntavastaava

Ruokakasvatus:

- Lapsen lautaselle laitetaan tarjolle kaikkea, mitä ruokailussa tarjolla. Ruoka tuotteet asetellaan lautaselle siten, että lapsi pystyy erottamaan eri ruoka-aineet ja tutustuu puhtaisiin makuihin. Lasta ei pakoteta maistamaan, eikä syömään. Positiivisella puheella kannustetaan maistelemaan myös uusia makuja. Pienille lapsille mahdollistetaan ruokaan tutustuminen sormiruokaillen.
- Keskustellaan lasten kanssa ruoasta, mistä sitä saa (mahdollinen lähiruoka), ja ruoan tarpeellisuudesta terveydelle.
- Luodaan positiivinen asenne ruokaan ja ruokailutilanteisiin. Aikuisen esimerkki on tärkeä.
- Ohjataan lapsia auttamaan toisia, tarjoamaan ruoka ja keskustelemaan ruokapöydässä rauhallisesti. Hyvät tavat kuuluvat ruokapöytään.
- Ruokailu tapahtuu pienryhmissä ja kasvattaja ruokailee aina lasten kanssa.
- Varhaiskasvatuksessa suositetaan vähäsokerista ruokavaliota. Lasten syntymäpäiviä juhli-taan varhaiskasvatuksessa ilman herkkuja.

Terveys ja turvallisuus:

- Opastetaan lapsia huolehtimaan hygieniasta. Harjoitellaan oikeanlainen käsienpesu aikuisen kanssa yhdessä, jotta siitä muodostuu automaattinen toiminto esim. wc-käyntien ja ruokailun yhteydessä. Ruokailun jälkeen otetaan xylitol- pastillit.
- Selitetään lapsille ja vanhemmille levon merkitys terveydelle ja kasvulle. Lapsi voi nukah-taa ja herätä omaa tahtia, jolloin jokaisen lapsen yksilöllinen unen ja levon tarve toteutuu. Lasta ei herätetä kesken päiväunien. Lapsille, jotka eivät tarvitse päiväunia, järjestetään lepoetki päivällä n. puoli tuntia. Lepoetkellä lapsi kuuntelee aikuisen lukemaa satua. Vaihtoehtoisia tapoja lepoetkelle ovat mm. satuhieronta, rauhallisen musiikin kuuntelu ja rentoutusharjoitukset.
- Lasten kanssa keskustellaan toimintakauden aikana liikenneturvallisuudesta ja harjoitel-laan liikennesääntöjä leikeissä ja poistuttaessa päiväkodin pihalta esimerkiksi retkille.

- Turvaliivit puetaan lapsille aina ulos mentäessä, erityisesti päiväkodin pihalta poistuttaessa.
- Yksiköissä järjestetään poistumisharjoitukset vuosittain

8 TUEN JÄRJESTÄMISTÄ OHJAAVAT PERIAATTEET

Kehityksen ja oppimisen tuki on osa laadukasta varhaiskasvatuksen toimintaa ja kuuluu kaikille sitä tarvitseville lapsille. Varhaiskasvatuksessa tunnustetaan lapsen tuen tarve ja järjestetään tarkoituksenmukaista tukea tarpeen ilmettyä. Riittävän aikaisella ja oikein kohdennetulla tuella voidaan edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Vaikeuksia ehkäistään ennalta **pedagogisilla järjestelyillä ja erilaisilla työtaivoilla**. Näihin kuuluvat muun muassa suunnitelmallinen toiminnan eriyttäminen, ryhmien joustava muuntelu ja oppimisympäristöjen muokkaaminen. Selkeä päiväjärjestys ja päivittäisten toimintojen rytmittäminen tukevat kaikkia lapsia

Varhaiskasvatusta toteutetaan inklusion periaatteiden mukaisesti. Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat **lapsen vahvuudet sekä oppimiseen ja kehitykseen liittyvät tarpeet**. Kehityksen ja oppimisen tuki rakentuu lasten yksilöllisiin tarpeisiin vastaamisesta sekä yhteisöllisistä ja oppimisympäristöihin liittyvistä ratkaisuista. Varhaiskasvatuksessa huolehditaan siitä, että jokainen lapsi kokee itsensä hyväksytyksi omana itsenään sekä ryhmän jäsenenä. Kannustamalla lasta ja antamalla hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin tuetaan lapsen myönteisen minä- kuvan kehittymistä.

Lapsen tuen tarve voi olla **lyhytaikaista ja vähäistä**. Silloin voi riittää yksittäinen tuen muoto tai järjestelyt, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman nopeasti ja varhaisessa vaiheessa. Osa lapsista tarvitsee **enemmän ja säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tuen muotoja toisiaan täydentävinä**.

Lapsen tarvitsema tuki, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen sekä niihin liittyvät vastuut ja työnjako **kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan.**

Pedagogiset ja rakenteelliset ratkaisut

- Oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- Henkilöstön mitoitukseen ja ryhmärakenteeseen liittyvät ratkaisut
- Lapsen tukeen liittyvät ratkaisut esimerkiksi, toiminnan eriyttäminen, lapsikohtainen ohjaaminen, pienryhmätoiminta tai viittomien ja kuvien käyttö
- Tulkitsemis- ja avustamispalvelut sekä apuvälineiden käyttö

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- Yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa
- Lapsen tuen toteuttamisen vastuut
- Erityisasiantuntijoiden, kuten erityislastentarhanopettajan palvelujen käyttö
- Sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoiden antama ohjaus ja konsultaatio
- Mahdollisten kuljetusten järjestelyt jlavastuut

Tuen seuranta ja arviointi

- Tavoitteiden toteutumisen seuranta
- Tukitoimien vaikutusten arviointi sekä arviointiajankohdat.

Tornion varhaiskasvatuksessa on käytettävissä varhaiserityisopettajien ja puheterapeutin palvelut. Lisäksi on mahdollisuus hankkia muita lapsen kehityksen tueksi tarpeellisia palveluita ostopalveluina.

Lapsen kasvun, opetuksen ja hoidon tukemiseksi tehdään tarvittaessa monialaista yhteistyötä eri asian- tuntijoiden kanssa. Tuen asioissa korostuu vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön merkitys.

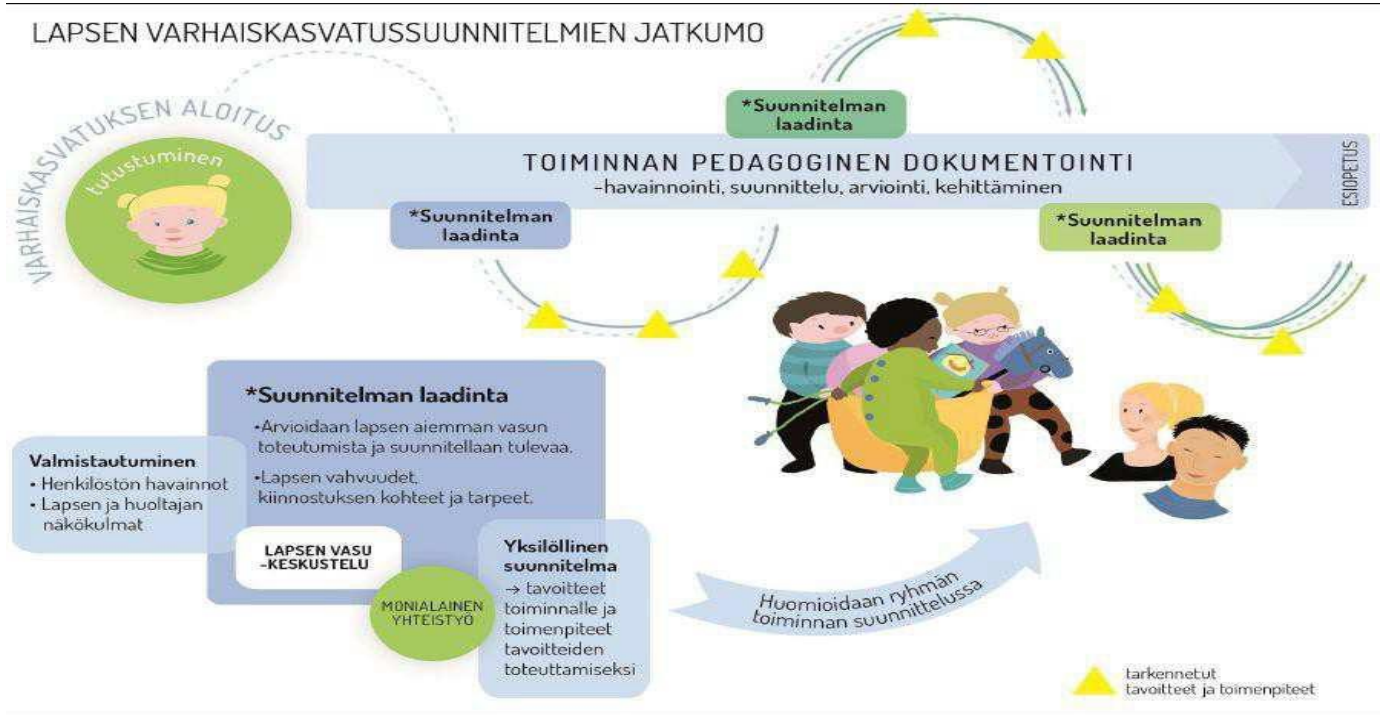
Liite 5 Tuen polku varhaiskasvatuksessa

9 PEDAGOGISEN TOIMINNAN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Pedagogisen toiminnan arvioinnin tarkoitus on varhaiskasvatuksen kehittäminen sekä lasten kehityksen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja lasten varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää. Varhaiskasvatuksen toimintaa arvioidaan ja kehitetään kansallisen tason sekä järjestäjä-, yksikkö- ja yksilötason näkökulmista. Varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista seurataan, arvioidaan ja kehitetään varhaiskasvatuksen eri toimintamuodoissa.

Lapsilta, huoltajilta ja muilta yhteistyötahoilta saatua palautetta kerätään ja hyödynnetään laadun ylläpitämisessä ja parantamisessa. Arvioinnin keskeiset tulokset julkistetaan.

Lasten ja huoltajien osallisuus on tärkeä tekijä varhaiskasvatuksen onnistumiselle ja kehittämiseksi.

Jokaiselle varhaiskasvatuksen piirissä olevalle lapselle tehdään oma varhaiskasvatussuunnitelma, johon kirjataan lapsen vahvuudet, kiinnostuksen kohteet ja tarpeet. Tämä tehdään yhteistyössä lapsen ja huoltajien kanssa. Suunnitelmaan kirjataan tavoitteet toiminnalle ja niiden toimivuutta arvioidaan toimintavuoden aikana.

KASVUN KANSIO

- Koko lapsiryhmän henkilöstö osallistuu lapsen kasvun kansion kokoamiseen
- Toimintakauden alussa sovitaan toimintatavat: mitä ja miten kootaan, miten arvioidaan ym.
- Kansio etenee aikajanalla: uusimmat viimeiseksi
- Kansio sijoitetaan lapsen ulottuvilla olevaan paikkaan

Kasvun kansion rakenne:

1. Aloitus sivu: varhaiskasvatuksessa aloittaminen
 - päivämäärä, milloin lapsi on aloittanut varhaiskasvatuksessa
 - missä ryhmässä
 - ryhmän henkilöstö
 - tietoa lapsesta, esim. vanhemman kertomana
2. Siirtosivu: kun lapsi vaihtaa ryhmää/yksikköä
 - uuden ryhmän tiedot

Lapsi kasvun kansiossa:

- Lapsen yksilöllinen kehitys, persoona ja mielenkiinnon kohteet näkyviin
- Keinoina mm. sadutus, haastattelu, lapsen kertomat asiat, lapsen itse ottamat kuvat
- Lapsi voi yhdessä aikuisen kanssa päättää minkä piirustuksen/ askartelun haluaa laittaa kansioon

Ryhmä lapsen kasvun kansiossa:

- Ryhmän toiminta näkyväksi
- Dokumentoinnin sisältöön liitetään tilanteeseen sopivia otteita varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, oppimisen alueet näkyviin

Vanhempien osallisuus:

- Kysely vanhemmille ennen vasukeskustelua (kaavake)
- Haastattelu
- Valokuvaus
- Kertomukset
- 1-2 kertaa vuodessa vanhemmat osallistuvat kertomalla/kuvalla esim. jostakin tapahtuneesta kotona
- Vanhemmille annetaan nähtäväksi kansio 1-2 kertaa vuodessa, esim. vasukeskustelussa ja kotiin

Arviointi:

- Kasvun kansiota tutkitaan yhdessä lasten, vanhempien ja tiimin jäsenten kanssa
- Kansiota käytetään arvioinnin, suunnittelun ja toiminnan kehittämisen pohjana
- Toimintakauden lopussa arvioidaan myös kansion kokoamiseen liittyviä toimintatapoja

PEDAGOGINEN DOKUMENTOINTI

Pedagoginen dokumentointi on varhaiskasvatuksen suunnittelun, toteuttamisen, arvioinnin ja kehittämisen keskeinen työmenetelmä. Se on jatkuva prosessi, jossa havainnot, dokumentit ja niiden tulkinta muodostavat ymmärrystä pedagogisesta toiminnasta. Pedagogisen dokumentoinnin avulla tehdään varhaiskasvatusta ja lapsen oppimista näkyväksi. Pedagoginen dokumentointi tuo uuden välineen lasten ja heidän huoltajiensa osallisuuteen varhaiskasvatuksen arkeen.

Pedagogisen dokumentoinnin prosessi on nelivaiheinen:

1. KYSY

- suunnittele tarkasti dokumentoinnin aihe. Kaikkea ei voi eikä tarvitse dokumentoida.

2. KERÄÄ

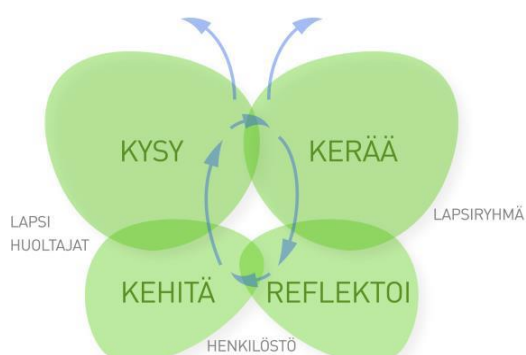
- **kasvun kansio on käytössä kaikissa päiväkodeissa ja jokaisella lapsella**
- havainnoi, haastattele, valokuvaa tai videokuvaa lasta
- kerää lapsen piirustuksia ja töitä
- kirjaa valokuvien tekstejä yhdessä lasten kanssa
- saduta lasta
- havainnoi ja kirjaa lasten leikkejä
- osallista vanhempia erilaisten tehtävien avulla
- tee lasten kanssa animaatioita ja elokuvia
- tallenna projektien vaiheet, esim ajatuskartat, suunnitelmat jne

3. REFLEKTOI

- tarkastele dokumentteja lapsen ja lapsiryhmän kanssa
- käytä dokumentteja apuna vasu-keskustelussa yhdessä huoltajien kanssa
- tarkastele dokumentteja yhdessä tiimin kanssa suunnittelun pohjana

4. KEHITÄ

- kehitä toimintaa dokumenttien tuottaman tiedon perusteella
- koko tiimin ja jokaisen työntekijän osallistuminen ja sitoutuminen on tärkeä lähtökohta - jokaisen työntekijän havainnot, mielipiteet ja kokemukset ovat arvokkaita

VARHAISKASVATUKSEN PEDAGOGINEN VUOSIKELLO

KOKO TOIMINTAVUODEN AJAN

- Tornion varhaiskasvatuksen toimintavuosisuunnitelman toteuttaminen
- varhaiskasvatuksen toimintaympäristön arviointi ja muokkaus
- lapsihavainnointi
- kasvun kansion kokoaminen

ELOKUU

- lapset tutustuvat mahdolliseen uuteen päivähoitopaikkaan/ ryhmäänsä vanhempien kanssa
- aloituskeskustelulomake
- Varhaiskasvatuksen kehittämisiltapäivä
- varhaiskasvatuksen toimintakauden suunnitelma syksylle
- tiimisopimus
- varhaiskasvatuksen toimintaympäristön suunnittelu (vo,vh)
- turvallisuussuunnitelman päivitys (joht, vo,vh, koko talo)
 - kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelma (*joht, koko talo*)
- perehdytys uusille työntekijöille/lapsille mm. turvallisuudesta (joht, ryhmä)
- tutustumiskäynnit uusille lapsille/perheille (vo,vh)
- hoitosopimus
- kysely: lasten toiveet vasuun (vo,vh)

SYYSKUU

- ryhmävasun aloittaminen
- kysely syysloman hoidontarpeesta (joht)
- vanhempainilta (joht.)/toimintailta
- tuttujen lasten vasu-keskustelut alkavat ja uusien lasten kuukauden sisällä hoidon alkamisesta (vo)

LOKAKUU

- tiimisopimuksen arviointi ja päivittäminen
- Kirjaston kanssa tehtävä yhteistyö

MARRASKUU

- kysely joululoman hoidontarpeesta (joht)
- henkilöstön kehityskeskustelut (joht)

JOULUKUU

- henkilöstön kehityskeskustelut (joht)
- joulujuhla/muu joulutapahtuma (vo,vh)
- joululoma

TAMMIKUU

- henkilöstön kehityskeskustelut (joht)
- lasten kuuleminen (vo)
- arviointi- ja suunnitteluiltapäivä

HELMIKUU

- kysely talviloman hoidontarpeesta (joht)
- esiopetukseen haku
- vuoden hankintojen suunnittelu

MAALISKUU

- hiihtoloma
- vasukeskustelut
- aktiivista toiminnan aikaa
- palaute- ja kehittämiskysely huoltajille (joht)

HUHTIKUU

- lasten itsearviointi (vo,vh)
- kesäajan hoidontarpeen kysely (joht)
- erityisen tuen tarpeen ja avustamisen hakemukset tehty (veo,vo, huoltajat)
- kesälomien suunnittelu
- kesäpäivystyksen suunnittelu alkaa
- vasukeskustelut jatkuu

TOUKOKUU

- yksikön toiminta/lukuvuossuunnitelman arviointi
- 5v. lapsista tiedonsiirtolomake/palaveri eskariinmenijöistä (veot)
- henkilökunnan sijoittelu seuraavaksi toimikaudeksi
- lapsiryhmien muodostuminen
- Lapsen vasujen arviointi- ja tiedonsiirtopalaverit tarvittaessa (vo/veo,vh, huoltajat)
- esiopetukseen tutustuminen

KESÄKUU

- uudet lapsiryhmät syksylle tiedossa (joht)
- lasten siirtyessä syksyyn mennessä ryhmästä toiseen--> vasujen siirtyminen uuteen ryhmään esimiehen kautta (vo,pph,joht)
- uusien lasten tutustuminen

HEINÄKUU

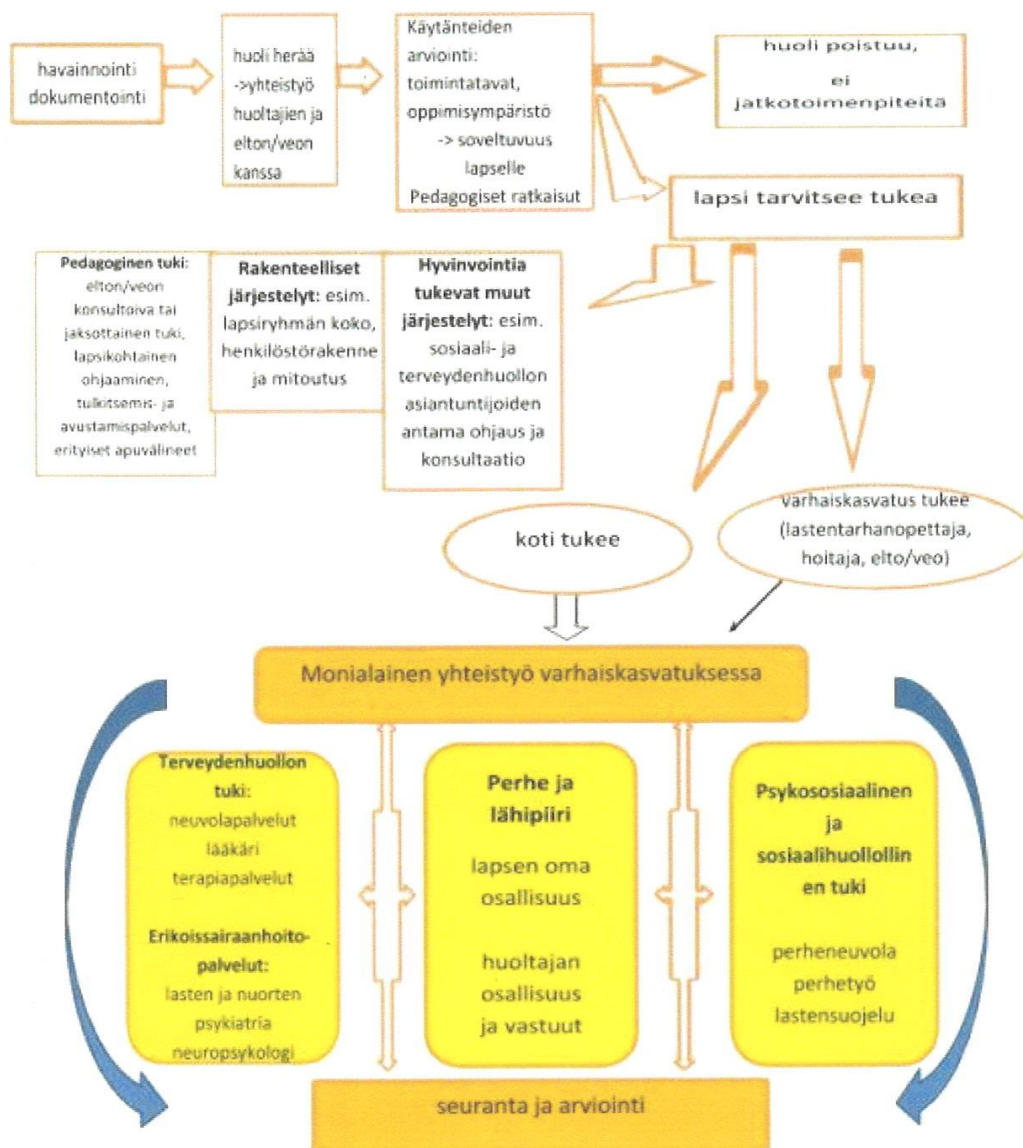
- kesän ajan hoito keskitetysti Putaan vuoropäiväkodilla ja tarvittaessa toisessa yksikössä
- kesäretket
- muksubussi
- liikennepuisto

TORNION VARHAISKASVATUKSEN LIIKUNNAN VUOSIKELLO

- Vuosikello muodostaa rungon, jota toteutetaan ikä- ja kehitystaso sekä toimintaympäristö huomioiden
- Mahdolliset palloilu- ja jäähallivuorot
- Liikkumiseen liittyvä hanke
- SYKSY
 - tutustumisleikit
 - retket lähiympäristöön
 - yhteinen liikuntatapahtuma alueella/yksikössä
 - Metsämörri-retket /luontoliikunta alkaa
 - yleisurheilu: juoksu, hyppääminen, heittäminen
 - kehontuntemusleikit
 - perusliikuntataidot: kävely, juoksu, hyppääminen, kiipeily, pallonkäsittelytaidot, liikunta- ja sääntöleikit
- TALVI
 - satu- ja musiikkiliikunta
 - tasapainotaidot
 - välineliikunta: telineradat
 - perinneleikit
 - talviliikunta
- KEVÄT
 - kävelyretket lähiympäristöön
 - Metsämörri- /luontoliikunta
 - pihapelit ja-leikit
 - yhteistyö alueella toimivien urheiluseurojen kanssa(esim.TP-47)
- KESÄ
 - perusliikuntataidot
 - juoksuleikit
 - vesileikit
 - mailapelit
 - Liikennepuisto

Tuen polku varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa painotetaan vaikeuksien ennaltaehkäisyä pedagogisilla järjestelyillä ja erilaisilla työtapoilla mm. suunnitelmallinen toiminnan eriyttäminen, ryhmien joustava muuntelu ja oppimisympäristöjen muokkaaminen, selkeä päiväjärjestys, päivittäisten toimintojen ryhmittäminen. Lapsen tuen tarve voi olla lyhytaikaista ja vähäistä tai tarvittaessa tuki voi säännöllistä ja useampia toisia täydentäviä tuen muotoja sisältävää.

Lähde: Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016 s.52 - 56

ARVIOINNIN VUOSIKELLO

- Koko toimintakauden ajan arvioidaan omassa tiimissä toimintaa viikoittain/kuukausittain
- Toimintakauden 2019-2020 aikana tehdään kyselyt liittyen painopistealueisiin: lapsille ja henkilöstölle syksyllä ja keväällä, vanhemmille webropol-kyselyn avulla keväällä

ELOKUU

- Suunnitteluiltapäivä: yksi aiheista arviointi

SYYSKUU

- Henkilöstön itsearviointi (Varhaiskasvattajan itsearviointilomake)

LOKAKUU

- Painopistealueisiin liittyvä kysely lapsille ja henkilöstölle

MARRASKUU

- Hymynaama- kysely lapsille (Lapsen ja aikuisen välinen vuorovaikutus)

JOULUKUU

- Arviointia syksyn toiminnasta ryhmittäin/yksiköittäin

TAMMIKUU

- Suunnitteluiltapäivä: yksi aiheista arviointi

HELMIKUU

MAALISKUU

- Vanhemmille kysely painopistealueista

HUHTIKUU

- Painopistealueisiin liittyvä kysely lapsille ja henkilöstölle

TOUKOKUU

- Arviointia kevään toiminnasta ryhmittäin/yksiköittäin
- Henkilöstön ja lasten arviointi kuluneesta toimintakaudesta

PROSESSIKUVAUKSET NEUVOLAN KANSSA YHTEISTYÖSSÄ TEHTÄVISTÄ 2- JA 4 - VUOTIAAN NEUVOLA/VASUKESKUSTELUISTA Kaksivuotistapaaminen lapsen kotona

Etukäteistiedotus:

- Sekä neuvola että varhaiskasvatus tiedottavat perheitä lapsen 2 v syntymäpäivän lähestyessä asiasta
- Pienten ryhmän seinällä myös tiedote asiasta

Ajan sopiminen

- Perhe varaa ajan omasta neuvolasta
- Neuvola ilmoittaa sovitun ajan varhaiskasvatukseen
- Varhaiskasvatus antaa perheelle kasvun mittausohjeet

Tiedonkeruu keskustelun pohjaksi

- Terveystyöntekijät ja varhaiskasvatuksen opettajat valmistautuvat tapaamiseen joko varaamalla yhteisen ajan ennakoon tai matkalla perheen luokse

2- vuotiskeskustelu

- Terveystyöntekijällä päävastuu keskustelun ohjauksessa
- Keskustelun tarkoituksena yhteinen arvio lapsen kehityksestä ja kasvusta sekä lapsen ja perheen hyvinvoinnista. Perheen hyvinvointiin liittyvien voimavarojen ja mahdollisten riskitekijöiden tunnistaminen ja puheeksi otto

4 vuotiaan vasukeskustelu päiväkodissa

Etukäteistiedotus:

- Varhaiskasvatus 4 v vasuaikaa sovittaessa
- Neuvola tiedottaa 3 -vuotisneuvolan yhteydessä ja neuvolakortin info-osassa

Ajan sopiminen:

- Päiväkoti sopii ajan perheen kanssa noin 3 viikon päähän, mielellään aamuaika klo 8-9
- Päiväkoti ilmoittaa terveystyöntekijälle ajan soittamalla tai laittaa tekstiviestillä soittopyynnön
- Mahdollisten muiden henkilöiden osallistuminen vanhempien luvalla, esim. perhetyö, terapeutit

Tiedonkeruu keskustelun pohjaksi:

- Varhaiskasvatuksessa lapsen liittyvä tiedonkeruu, mukaan lukien lapsen kuuleminen
- mahdollinen käytettävä päiväkotikohtainen, vapaamuotoinen kysely ennakoon vanhemmille lapsen vahvuuksista ja mielenkiinnon kohteista

4- vuotisvasukeskustelu:

- Varhaiskasvatuksen opettajalla päävastuu keskustelun ohjauksessa
- Terveystyöntekijä tuo oman asiantuntijaroolinsa mukaisen tiedon riippuen siitä onko laajennettu 4- vuotisneuvolatarkastus jo tehty
- Lapsen mukanaolo suositeltavaa ainakin osan ajasta
- Keskustelun päätarkoituksena vasun mukainen lapsen kehityksen ja kasvun tukeminen

VARHAISKASVATUKSEN ALOITUS

ALUEJOHTAJA

- Soittaa perheelle ja kertoo varhaiskasvatuspaikan saannista
- Lähettää perheelle hoitopaikkavahvistuksen ja aloituskeskustelulomakkeen sähköpostilla
- Tiedottaa uusia perheitä hoitoaikojen ilmoittamisesta, hoitosopimuksen teosta yms.
- Tiedottaa ryhmää uudesta lapsesta

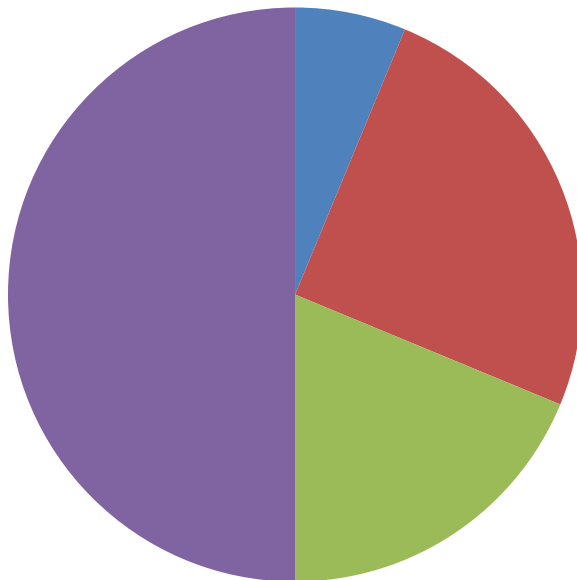
PERHE

- Täyttää aloituskeskustelulomakkeen
- Ottaa yhteyttä lapsensa ryhmään ja sopii ensimmäisen tapaamisen mielellään ilman lasta

RYHMÄN HENKILÖSTÖ

- Saatuaan tiedon uudesta lapsesta, ryhmän henkilöstö sopii keskenään kuka ottaa vastuun tutustuttamisesta
- Vastuuihminen katsoo valmiiksi aloituskeskusteluajan sekä sopivia tutustumisaikoja ilmoitettavaksi vanhemman ottaessa yhteyttä

Tiimipalaverikello

- Kuulumiset osastolta: jokainen saa lyhyesti kertoa mielessä olevat asiat, kiitokset ja kehitystarpeet
- Tiedon jakaminen: Missä mennään? ryhmävasu, kasvun kansiot, leikkiympäristöt, teema/projekti?
- Arviointi ja kehittäminen: pedagogisen toiminnan tarkastelua, lapsiryhmän ja tiimin toiminnan arviointimittarien tulokset, toiminnan kehittäminen
- Seuraavan viikon suunnittelu: työnjako ja sitoutuminen

KUN HUOLI HERÄÄ- toimintaohje

1. Keskustele AINA ensin huoltajan kanssa huolesta.
 - Huoltajan kanssa KARTOITETAAN TUKITOIMET
 - Tehdään KIRJALLINEN suunnitelma, miten huoleen tartutaan (VEO, perheneuvola, perhetyö, lasten psykiatria, toimintaterapia, puheterapia tms.)
 - Kirjallinen suunnitelma voi olla lapsen vasuun kirjattuna tai erillinen liite
 - Jos on tarpeen, tehdään yhteydenotto sosiaalihuoltoon
 - SOVITAAN uusi keskusteluaika, jolloin tarkistetaan miten suunnitelma on toteutunut

2. Jos suunnitelma ei ole toteutunut, arvioidaan tilanne uudelleen. Konsultoidaan tarvittaessa seuraavia yhteistyötahoja:

Varhaiskasvatuksen työntekijä voi konsultoida

- Lasten psykiatrian palveluohjaus
- Neuvola (oman alueen neuvolapalvelut)
- Lastensuojelun päivystysnumeroon
- Poliisi

Jos on aikaisemmin ollut huoli tai tapahtuu YLLÄTTÄVÄ laiminlyönti (esim. ei haeta hoidosta eikä saada yhteyttä huoltajaan) SOITA lastensuojelun päivystysnumeroon virka-aikana tai 112 virka-ajan ulkopuolella.

Jos epäilet tai tiedät lapsen kohdistuvan seksuaalista, henkistä tai fyysistä pahoinpitelyä SOITA POLIISIN KONSULTAATIONUMEROON.

Neuvola

- 2- ja 4- vuotisneuvolakäynti ja vasukeskustelu
- Lapsen neuvolakäynnillä erityishuomiota vaativat asiat, esim. ohjaus terapia-arvioon

Puheterapeutti

- Varhaiskasvatuksen puheterapeutti Päivi Huusko p. 040 539 2859
- Äännevirheet
- Puheen viivästyminen

Toimintaterapeutti

- Ylivilkkaus
- Keskittymisvaikeudet
- Motoriset haasteet
- Alueiden VEO:t ottavat yhteyttä yksityisiin toimintaterapeutteihin

Fysioterapeutti

- Kömpelyys
- Kehon toimimattomuus
- Yhteys ensin neuvolaan, jonka kautta voi saada lähetteen fysioterapeutille

Lastensuojelu

- Huoli vanhempien jaksamisesta
- Lapsen fyysinen hyvinvointi esim. puhtaus, ravinnon saanti
- Virikkeetön kasvatus ja olosuhteet
- Lapsen turvallisuus
- Keskustele aina huoltajan kanssa ennen yhteydenottoa

Lasten psykiatrian palveluohjaus

- Lapsen haastava käytös
- Lapsen vetäytyvä/sulkeutunut käytös
- Lapsen huolestuttavat ei iän mukaiset puheet
- Keskustele aina huoltajan kanssa ennen yhteydenottoa

Tärkeintä on se, että olet johonkin viranomaiseen yhteydessä ja pidät yhteyden ottamisen kynnyksen matalana! Kannattaa soittaa ja kysyä neuvoa. Neuvoa voi kysyä pitäen perheen ja lapsen ensin nimettömänä.